

Handläggare
Christina Grefveberg
Telefon: 0850812192

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
17 juni 2021

Remiss av Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22)

Svar på remiss från kommunstyrelsen Stockholms stad
(KS 2012/ 605)

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet ”Hårdare regler för nya nikotinprodukter” (SOU 2021:22) till stadsdelsnämnden.

Utredningens uppdrag har varit att se över vissa frågor inom tobaksområdet. Målet med utredningen är att säkerställa en sammanhållen och systematisk reglering för både de tobaks- och nikotinprodukter som finns idag och nya produkter som kan komma i framtiden. Syftet är att skydda folkhälsan, framför allt barn och unga mot skadliga effekter orsakade av dessa produkter.

Utredningens utgångspunkt är att den svenska strategin på tobaksområdet fortsatt bör ha som övergripande mål att begränsa all användning av nikotin. Utredningen föreslår därför en ny lag och förordning om tobaksfria nikotinprodukter som innehåller nikotin för konsumtion samt ändringar i befintliga regelverk.

Utredningen föreslår bland annat att det införs ett ålderskrav vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, ett generellt krav på måttfullhet i marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter och att det ska införas ett förbud om vätskor som är avsedda att konsumeras genom e-cigarett om de innehåller smaktillsatser som leder till en tydligt märkbar doft eller smak av annat än tobak. Det föreslås även produktionskrav på tobaksfria nikotinproduktioner för att de ska kunna tillhandahållas samt att producenter och distributörer är skyldiga att vidta åtgärder om de anser att en tobaksfri nikotinprodukt inte är säker, är av god kvalitet eller inte är förenlig med regelverket.

Förslaget innebär att tillsyn av regler om tobaksfria nikotinprodukter i all väsentlighet följer den ordning för tillsyn som gäller på övriga tobaksområdet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat regeringens betänkande ”Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22) till stadsdelsnämnden för yttrande senast den 20 juli 2021.

Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt Skarpnäcks och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 7 juni och i rådet för funktionshindersfrågor den 8 juni 2021.

Ärendet

Utredningen överlämnade sitt betänkande ”Hårdare regler för nya nikotinprodukter” till regeringen i mars 2021. Utredningens uppdrag har varit att se över vissa frågor inom tobaksområdet. Målet med utredningen är säkerställa en sammanhållen och systematisk reglering för både de tobaks- och nikotinprodukter som finns idag och nya produkter som kan komma i framtiden. Syftet är att skydda folkhälsan och framför allt barn och unga mot skadliga effekter orsakade av dessa produkter.

På senare tid har det skett en snabb utveckling av produktioner med nikotin för konsumtion. Möjligheterna att smaksätta produkter bidrar till att attraktionskraften för barn, unga och personer som inte tidigare har använt nikotin ökar. Regelverken har inte följt med i den utvecklingen.

För barn och unga är riskerna allvarliga då de är särskilt känsliga för nikotinetns skadeverkningar. I utredningar som har gjorts är det tydligt att synen på exempelvis e-cigarett skiljer sig mellan vuxna och unga. Vuxna som använder e-cigarett vill ofta sluta att röka medan ungdomar upplever att det är fråga om en ny produkt. Smaksättningen är den viktigaste faktorn som stimulerar ungdomar att börja prova. E-cigarett är i sin tur en inkörsport till andra former av nikotinprodukter.

Utredningens utgångspunkt är att den svenska strategin på tobaksområdet fortsatt bör ha som övergripande mål att begränsa all användning av nikotin. Utredningen föreslår därför en ny lag och förordning om tobaksfria nikotinprodukter som innehåller nikotin för konsumtion.

Utredningen föreslår att det ska införas ett förbud mot vätskor som är avsedda att konsumeras genom e-cigarett om de innehåller smaktillsatser som leder till en tydligt märkbar doft eller smak av annat än tobak. Förbudet omfattar inte enbart vätskor som innehåller nikotin, utan även andra vätskor som är avsedda att konsumeras genom e-cigarett. Förbudet föreslås införas i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter. Kommunerna ska ha ansvar för att dessa regler följs på fysiska försäljningsställen.

Utredningen föreslår en generell måttfullhet för marknadsföring samt att det införs regler om särskild måttfullhet när det gäller marknadsföring av e-cigarett och påfyllningsbehållare på fysiska försäljningsställen. Bland annat föreslår utredningen att marknadsföringen inte får rikta sig specifikt till unga under 25 år. En hälsovarning med innebörden att nikotin är ett mycket beroendeframkallande ämne ska införas i såväl reklamen som på produkten.

Det föreslås också att det införs ett ålderskrav vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter. Tobaksfria nikotinprodukter ska inte få säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som säljer eller lämnar ut sådana produkter ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått denna ålder. Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksfri nikotinprodukt är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år, ska produkten inte lämnas ut. På varje försäljningsställe för tobaksfria nikotinprodukter ska det dessutom finnas ett tydligt och klart synbart meddelande med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana produkter till den som inte har fyllt 18 år. Det gäller även vid försäljning genom internet. Utredningen föreslår även regler om att produkterna ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Folkhälsomyndigheten föreslås få utfärda föreskrifter om skyldigheten att kontrollera mottagarens ålder.

Utredningen föreslår även produktionskrav på tobaksfria nikotinproduktioner för att de ska kunna tillhandahållas. Produkterna får inte innehålla vitaminer eller andra tillsatser som ger intryck att produkten är hälsofrämjande. Tillsatser som är

cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska ska inte heller vara tillåtna och det ska inte få användas andra ingredienser än nikotin som utgör en risk för människors hälsa. Det ska vara en innehållsdeklaration på förpackningen. Näringslivet har ett ansvar för att utöva egenkontroll och ha ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

I förslaget ingår också att snusssubstitut ska omfattas av livsmedelslagen vilket bland annat innebär krav på godkännande av livsmedelsanläggningar och att Livsmedelsverket ges möjlighet att utfärda föreskrifter.

Utredningen föreslår att tillsynsansvaret följer den ordningen om tillsyn som gäller på övriga tobaksområdet. Det innebär bland annat att kommunen har det huvudsakliga ansvaret för tillsyn på fysiska försäljningsställen. Kommunen utövar tillsynen om reglerna om hälsovarning, märkning, produktanmälan, produktkrav och marknadsföring i anslutning till det fysiska försäljningsstället. Kommunen och Polismyndigheten utövar tillsyn när det gäller kraven på anmälan om försäljning, egenkontroll och ålderskontroll.

Det föreslagna effekter som avser kostnader för kommunen anses vara begränsade och godtagbara. Det finns alltså uppenbara praktiska och ekonomiska fördelar med att använda kommunernas välfungerande tillsynsorganisation. Kostnaderna föreslås dessutom finansieras genom avgiftsuttag. Det är alltså inte fråga om kostnader som ska finansieras av kommunerna.

Den nya lagen och förordningen om tobaksfria nikotinprodukter och förslag om ändringar i lagen om förordning om tobak och liknande produkter samt övriga ändring i lagar och förordning föreslås ska träda i kraft 1 juli 2022.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till ny lag och förordning och de övriga föreslagna förändringarna med mål att fortsätta förebyggande hälsoarbete. Särskilt för barn och unga är den snabba utvecklingen av smaksatta produktioner med nikotin för konsumtion i hög grad oroväckande och därför behöver regleras analogt med övrigt arbete inom tobaksområdet.

För Stockholms stad och socialförvaltningen som har ansvaret för tillsynen sedan 1 januari 2021, innebär det troligtvis ett förstärkt tillsynsarbete vilket kan innebära ökade resurser initialt. Den

kostnaden som resursförstärkning innebär måste vägas mot den långsiktiga positiva hälsoeffekten.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef

Bilagor

1. Betänkande Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021/22)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2021-05-31
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2021-05-31